

Hoofdstuk 3

De Diestse Lakenhalle

Hoe de toneelruimte in de Hallezaal er tijdens de beginperiode van het Vlaams Toneel in 1848 uitzag, kunnen we alleen maar gissen. De Hallezaal werd in de loop der tijden voor diverse doeleinden gebruikt. Plannen van omstreeks 1822 duiden aan dat de benedenverdieping grotendeels werd ingenomen door de beenhouwers en het slachthuis. Het resterende gedeelte werd gebruikt als bergruimte voor het brandweermateriaal. Nadat de beenhouwers omstreeks 1845 de Hallezaal hadden verlaten, werd een deel van de vrijgekomen ruimte tot feestzaal omgebouwd.

Van een vast podium was voorzeker geen sprake. De scène bestond dus vermoedelijk, zoals elders, uit een reeks biertonnen (waaraan in Diest zeker geen gebrek was) waarop een plankenvloer werd gelegd. In de eigenlijke zaal werden banken geïnstalleerd. Uit getuigenissen weten we dat er bij een grote toeloop ladders werden geplaatst langs de zijmuren. De minder fortuinlijke toeschouwers namen hierop plaats.

Om het zicht van de achterzittende toeschouwers niet te belemmeren, werden de dames verzocht hun hoed af te zetten tijdens de vertoning.

Reeds in 1852 moest het Vlaams Toneel de Hallezaal verlaten om plaats te maken voor de pas opgerichte "école moyenne". De vereniging kreeg een tijdelijk onderkomen in de Bogaerdenkazerne in de Begijnenstraat.

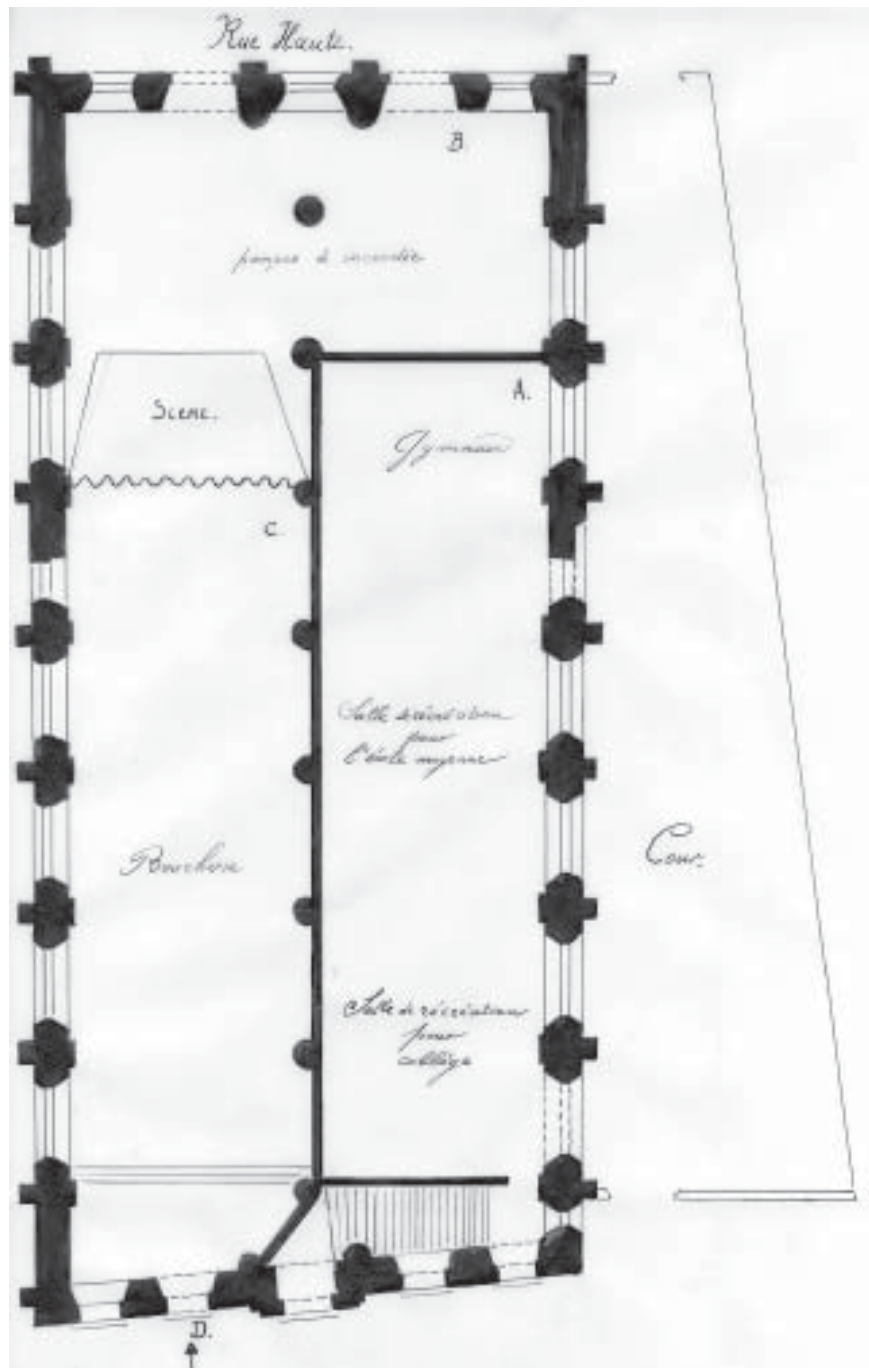
De Diestse Lakenhalle of Hallezaal.

Tot 1852 was ruimte A gedeeltelijk voorbehouden aan de Academie. Ze deed ook dienst als feestzaal. De ingang was gelegen aan de courzijde. In ruimte B werd het brandweermateriaal opgeslagen. Ruimte C was toebedeeld aan de beenhouwers.

Vanaf 1852 namen de middelbare school en het stadscollege hun intrek in de Hallezaal. Ze bezetten ruimte A en de bovenverdieping.

Na het vertrek van de beenhouwers werd ruimte C tot feestzaal omgebouwd. Begin 1866 werd ze in gebruik genomen.

De ingang bevond zich aan de zijde van de Grote Markt (D).

Door de grondige restauratie van de binnenruimte van de Hallezaal in 1865 beschikte de stad over een nieuwe toneelzaal, uitgerust met een prachtige scène. In het stadsarchief vonden we een schets die ons een goed idee geeft hoe de scène er moet hebben uitgezien (zie p.24).

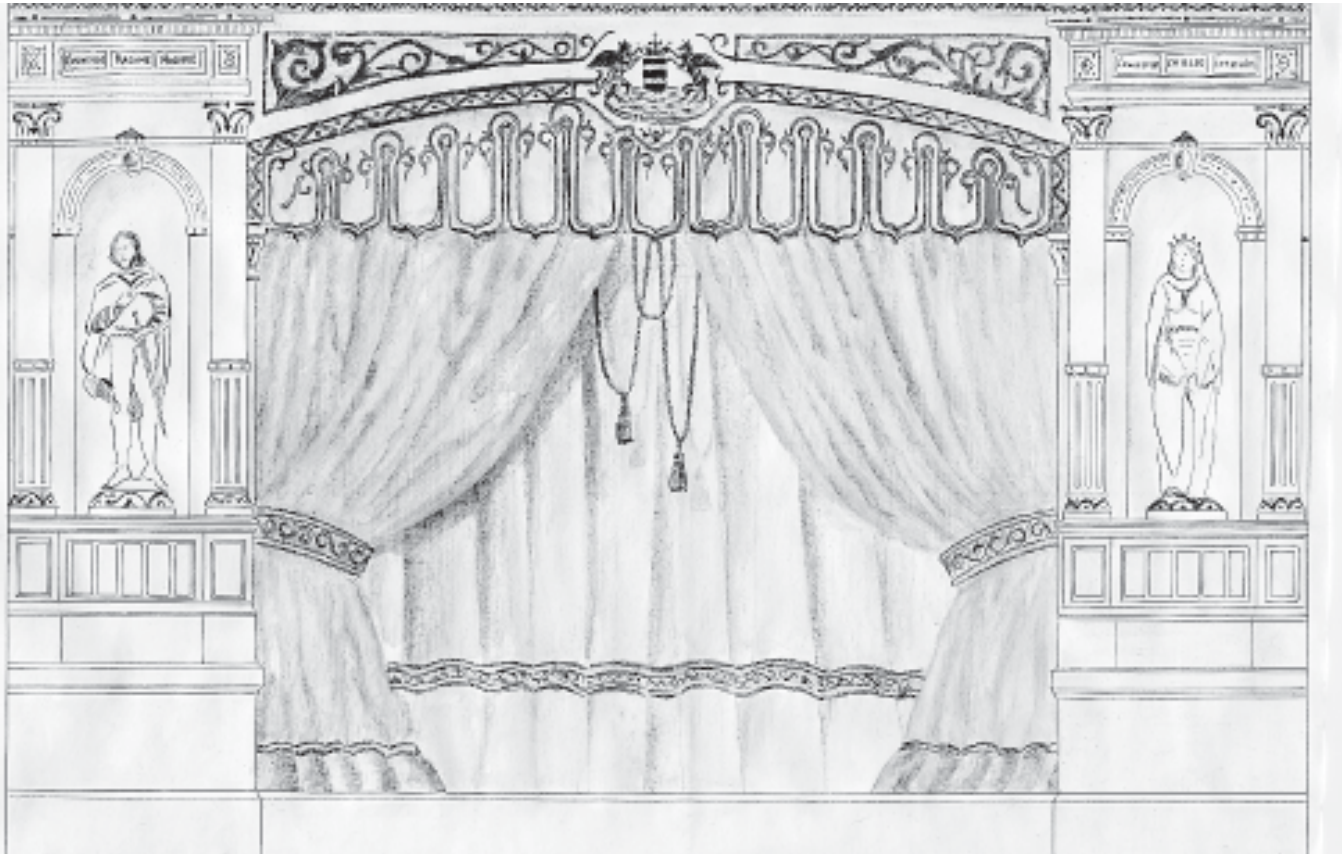
De feestzaal was gesitueerd in het linkergedeelte van de Hallezaal (langs de kant van het Hallestraatje). De ingang bevond zich langs de zijde van de kerk (de huidige ingang).

Het decor werd gevormd door een stel doeken, die telkens werden overschilderd. Zo werden er naargelang het op te voeren stuk meubels, schouwen, deuren of zelfs een gans bos op weergegeven. Aangezien het achterpaneel geen openingen had, gebruikten de spelers de doorgangen in de zijcoulissen om de scène te betreden.

De verwarming bestond uit kolenkachels die meestal achteraan in de zaal waren geïnstalleerd. Deze opstelling had als gevolg dat de toeschouwers vooraan wel goed zagen maar klaagden van de koude, terwijl diegenen die achteraan plaats hadden genomen, de spelers amper verstonden maar wel lekker warm hadden.

De verlichting bestond uit kaarsen of smeerpotten, gevuld met smout. In deze potten werden katoenen pitten gestoken. Deze methode zorgde voor voldoende licht, maar het goedje verspreidde een stinkende walm. Het voetlicht bestond uit olielampen en bakken met kaarsvet. Later zouden de smeerpotten vervangen worden door petroleumlampen. De stank werd er echter niet minder om. Gasverlichting zou er in de Hallezaal pas komen omstreeks 1907. Het is een wonder dat de Hallezaal in die periode nooit is afgebrand. Misschien had het iets te maken met het feit dat verschillende leden van de vereniging deel uitmaakten van het vrijwillige stedelijke brandweerkorps. Zodoende werd er een oogje in het zeil gehouden. In het stadsverslag van 1886 staan de volgende leden van het Vlaams Toneel geboekt als brandweerman:

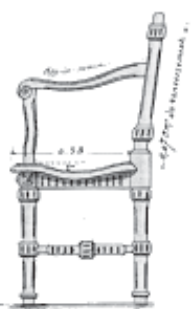
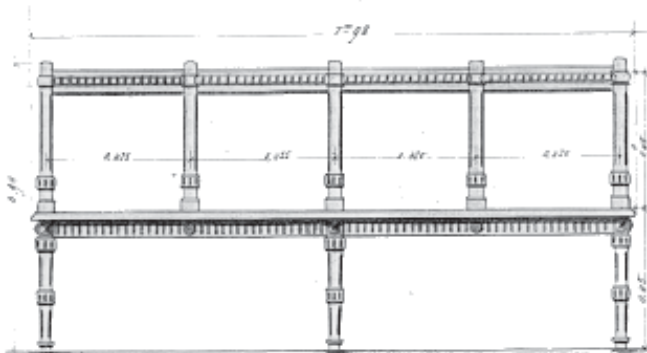
- Gustaaf Van Nitsen: sergeant-majoor;
- Louis Stallaerts: luitenant;
- Theophile Raeymackers: korporaal;
- Emile Elen: klaroenblazer;
- Guillaume De Coninck: brandweerman;
- Frans Caelen: sergeant bij de brandweer en kapitein bij de burgerwacht.

*Plaat voor de Lakenhalle
 naar de Diestse Halle in 1865
 door de architect J. J. Van der
 Vliet, te Brussel, 1865
 J. J. Van der Vliet*

Face Principale.

Face Latérale.

Boven: een afbeelding van de scène zoals ze in 1865 werd ingehuldigd.

Links: een ontwerp van de zitplaatsen uit eind vorige eeuw. Vermoedelijk zijn deze banken nooit vervaardigd, aangezien we geen uitgavepost terugvonden in de stadsverslagen.

— Gehalte in 1/10 m. per meter —

In 1912 liet het stadsbestuur het gewelf van de Hallezaal schoren. Volgens het verslag van twee bouwkundigen dreigden de lokalen van de middelbare jongensschool op de bovenverdieping in de toneelzaal te vallen.

Op de foto hieronder uit 1917 ziet men niet alleen de scène, maar ook de gestutte zaal, waarin tijdens de oorlogsjaren levensmiddelen werden opgeslagen.

Vanaf 1865 organiseerde het Vlaams Toneel al haar feesten en toneelvoorstellingen in de Hallezaal. Begin 1914 verhuisde de vereniging. Ze nam haar intrek in zaal Casino op de Grote Markt.

*

*Een foto van de Hallezaal uit 1917.
Op dat ogenblik was de
benedenverdieping in gebruik als
opslagplaats voor goederen.*